

Zorgvuldige communicatie over klimaatverandering

Geachte redactie,

In Meteorologica 17/1 (maart 2008) werd ik op pagina 33 bij de aankondiging van de European Conference on Applied Climatology getroffen door de volgende zinnen. "Dat het klimaat in de wereld verandert is een voldongen feit. Zo wordt Nederland volgens de klimaatscenario's van het KNMI warmer en natter. Dit brengt met zich mee dat de ruimtelijke ordening klimaatbestendig ingericht moet worden."

Bij ieder zinnetje wil ik graag enkele kanttekeningen plaatsen.

"Dat het klimaat verandert is een voldongen feit." Dit is in essentie een triviale opmerking, omdat het klimaat altijd verandert en altijd zal veranderen. Formeel is er dus niets op de bewering aan te merken. Echter, in de praktijk is dit soort uitspraken misleidend, omdat de meeste lezers het zullen lezen als "de invloed van de mens op het klimaat is een voldongen feit". Dat laatste lees je vaak, maar het is echt niet correct. Er is wel degelijk een kleine kans dat de waargenomen opwarming van de aarde een natuurlijke oorzaak heeft. IPCC Lead Author Francis Zwiers heeft dit vorig jaar in zijn colloquium op het KNMI netjes toegelicht. Het IPCC kiest daarom voor een zorgvuldige formulering: "Het is *zeer waarschijnlijk* dat het grootste deel van de (gemiddelde) opwarming van de aarde sinds het midden van de 20ste eeuw aan menselijke invloed is toe te schrijven."

"Zo wordt Nederland volgens de meest recente klimaatscenario's van het KNMI warmer en natter." Dit is misleidend. Allereerst zou het misverstand kunnen ontstaan dat de uitspraak op de waarnemingen slaat. Maar dat is niet zo, want klimaatscenario's zijn toekomstverkenningen. Erger vind ik dat de gekozen formulering een zekerheid suggereert die er niet is. De KNMI klimaatscenario's zijn gebaseerd op de best beschikbare kennis. De modellen die gebruikt zijn hebben echter beperkingen. We moeten dus nog maar afwachten of Nederland echt warmer en natter wordt.

"De ruimtelijke ordening moet klimaatbestendig ingericht worden." Dat is wel wat kort de bocht. Er moet niets. Besluitvorming inzake klimaatverandering is een proces van risicomangement bij onzekerheid. Daarbij spelen waarden, de bereidheid om risico te nemen en het geloof in modellen, een grote rol. De wetenschap, lees de meteorologie, kan daarbij het beste een neutrale rol spelen. Dat wil niet zeggen dat de meteoroloog zich niet mag bemoeien met beleid. Integendeel. We moeten wel praten met beleidsmakers om uit te vinden wat ze willen weten, en om te vertellen wat er wel en niet bekend is, maar we moeten ruimte laten voor verschillende meningen. Sommigen vinden maatregelen urgent, anderen vinden dat je nog wel even kunt wachten. En dan zijn oneliners, zoals de aangehaalde tekst, gevaarlijk. Er moet immers zo veel. Het is aan de politiek om te wegen en te prioriteren.

Klimaatverandering leeft bij veel mensen. Het is jammer dat daarbij nogal wat onzin wordt verkocht. Des te belangrijker is het dat beroepsmeteorologen het goede voorbeeld geven en zorgvuldig formuleren. Dat dit niet altijd makkelijk is heb ik al eens uitgebreid beschreven in een artikel over het IPCC ("IPCC: gedegen werk, kan het beter?" Meteorologica 16/3, p29). Maar het is zeker niet onmogelijk. De door mij uitgelichte tekst zou er als volgt uit kunnen zien: "Klimaatverandering is volop in de aandacht. In de klimaatscenario's van het KNMI worden mogelijke veranderingen in kaart gebracht. Nederland anticipeert hierop bij de ruimtelijke inrichting."

Gerbrand Komen
Soesterberg